

Tvarkytų Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų valdymo rekomendacijų parengimas

EEE PARAMA LIETUVAI:
partnerystė vertybėms
kurti ir išsaugoti

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos įgyvendina Norvegijos ir EEE paramos Lietuvai projektą, kurio tikslas iki 2016 metų pavasario parengti individualias rekomendacijas, anksčiau tvarkytų Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“, teritorijų valdymui, iš viso 50-čiai teritorijų, pateikiant ekonomiškai naudingiausius bei efektyviausius teritorijų tvarkymo mechanizmus, užtikrinsiančius gamtinių ir ūkinių interesų suderinamumą. Rekomendacijas teritorijų tvarkymui rengia ilgametę gamtotvarkinę patirtį turinčios nevyriausybinės aplinkosauginės organizacijos Baltijos aplinkos forumo ir mokslinių tyrimų instituto Gamtos tyrimų centro ekspertai, teisinių dokumentų vertinimą atliks advokatas Domas Balandis.

Kalbėdamas apie svarbiausius veiksnius lemiančius vertingų buveinių nepriežiūrą Estijos gyvybės mokslų universiteto profesorius Kalev Sepp, kelis kartus pabrėžė: „Žmonės yra svarbiausia. Gyventojų mažėjimas kaimo vietovėse, jų elgsenos pokyčiai ir ekonominiai prioritetai keičia jų požiūrį į vertingas saugomas teritorijas”.

„Šiandien susiduriame su dilema, jog kaimo žmogus paranda interesą tvarkyti didelės gamtinės vertės teritorijas, o iš kitos pusės miestų gyventojai supranta jų vertę, tačiau neturi priemonių ir galimybių jų tinkamai prižiūrėti” – sako Baltijos aplinkos forumo darnaus vystymosi ekspertas Kęstutis Navickas.

Per pastaruosius metus vien tik Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis yra sutvarkyta daugiau, kaip 70 „Natura 2000” tinklui priskiriamų teritorijų. Šiose teritorijose vykdyta gamtotvarka buvo siekiama išsaugoti arba atkurti atviro tipo buveines ir rūšių buveines atliekant sumedėjusios augalijos ir jos atžalų kirtimą, nendrių kirtimą, sumedėjusios augalijos šienavimo darbus ir kt. Atsižvelgiant į skirtingas gamtines sąlygas, sutvarkytose teritorijose reikia tęsti aplinkai palankią teritorijų valdymo praktiką ir pakartotinai kiekvienais arba kas dvejus – trejus metus vykdyti gamtotvarkinių darbų tęstinumą. Teritorijose neūkininkaujant, – nešienaujant ir nevykdant ganymo, kyla grėsmė prarasti vykdytos gamtotvarkos rezultatus ir geros būklės buveines. Todėl yra būtina optimaliai suplanuoti saugomų teritorijų direkčių išteklius, parengti gamtotvarkos efektyvumo metodikas ir ekonomiškai naudingus gamtotvarkos scenarijus, skatinsiančius vietos ūkininkų ar verslo susidomėjimą ir dalyvavimą gamtotvarkoje.

Rengiant rekomendacijas bus atsižvelgta į identiškų ir panašių gamtinių sąlygų užsienio šalių patirtis vykdytą gamtotvarką. Didelis dėmesys bus skiriamas analizuojant aktualų biomasės paėmimo iš gamtos ir jos ekonominio panaudojimo klausimą. Bus surinkta ir susisteminta informacija apie kiekvienos projekto teritorijos aplinkos sąlygas, darančias įtaką biomasės išėmimui, identifikuojami biomasės tipai ir išėmimo iš gamtos periodiškai bei skaičiuojamas ekonominis atsiperkamumas. Bus parengti aplinkai

palankaus ūkininkavimo modeliai, suteiksiantys galimybę ūkininkaujanties saugomose teritorijose gauti išmokas ar kompensacijas vykdant atsakingą gamtotvarką. Rengiant rekomendacijas tvarkytų Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų valdymui bus išanalizuoti ir įvertinti susiję dokumentai (gamtotvarkos planai, tvarkymo programos, tvarkymo planai, kt.) ir teisės aktai. Rekomendacijos teritorijų valdymui bus rengiamos glaudžiai bendradarbiaujant su saugomų teritorijų direkcijomis, analizuojant jų sukauptą tikslingą informaciją ir inventorizuojant jau atliktus darbus projekto teritorijose. Išskiriant prioritetas Europos Bendrijos svarbos vertybes tose teritorijose ir klasifikuojant atliekamą gamtotvarką, bus identifikuojamos teritorijų grėsmės ir teritorijų ekologiniai poreikiai. Rekomendacijų rengimo metu bus įvertinta ir dabartinė teritorijų žemėvaldą ir žemėnaudą, žemės paskirtis ir pateikiama žemėvaldos kartografinė medžiaga.

Siekiant įvertinti ar tvarkymo priemonės ir tvarkymo mechanizmai bus efektyvūs – t.y., ar duos laukiamą poveikį tikslinių saugomų buveinių, rūšių populiacijų ir jų buveinių būklei ir kartu patenkins ūkio subjektų socialinius ir ekonominius poreikius, bus lyginami tvarkymo rezultatai tarp skirtingų „Natura 2000“ teritorijų, paruošti vieningi indikatoriai ir standartizuotos tvarkymo priemonių bei tvarkymo mechanizmų efektyvumo vertinimo metodikos. Pagal individualias rekomendacijas, kiekvienai projekto teritorijai atskirai, bus parengta viešinimui skirta medžiaga, pristatysianti teritorijų tvarkymo efektyvumą ir ekonominį atsiperkamumą bei inspiruosianti vietos ūkininkų ir verslo suinteresuotumą dalyvauti gamtotvarkoje. Šiuo projektu taip pat yra siekiama optimizuoti atsakingų saugomų teritorijų direkcijų indėlį, apibrėžti jų funkcijas numatytų priemonių įgyvendinime ir padidinti jų galimybes surasti naujus bendradarbiavimo gamtotvarkoje partnerius. Pažangūs gamtotvarkos metodai ir suinteresuoti gamtotvarkos vykdytojai užtikrins išskirtinio Lietuvos kraštovaizdžio apsaugą ir ilgalaikį palankios gamtinės būklės palaikymo mechanizmą.

Trukmė:

2014/08 – 2016/04

Parama:

EEE ir Norvegijos finansinis mechanizmas

Užsakovas:

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos

Vykdytojai:

Baltijos aplinkos forumas Lietuvoje

Gamtos tyrimų centras

Advokato Domo Balanžio kontora

Kontaktinė informacija:

Kęstutis Navickas

VšĮ Baltijos aplinkos forumas

Tel. (8 5) 255 9146

El. p. kestutis.navickas@bef.lt